

τήση αὐτή. Ἡ Λουκία τὸ δίδει ταχέως καὶ ρίπτει ὀργίλον βλέμμα πρὸς τὴν θεραπαινίδα της. Ἐντὸς τοῦ μικροῦ ἐκείνου κανίστρου ὑπάρχουσιν ὀλίγα ξηρὰ καὶ ἄχρωα ἄνθη, ὠραῖον ἄλλοτε κυνοῦν ἔχοντα χροῖμα, καὶ τὸν θησαυρὸν αὐτὸν ἐννοεῖ νὰ κρατήσῃ καὶ νὰ φυλάξῃ μόνη της ἡ ταλαίπωρος κόρη!

Ὅτε ὁ Σιρ Ἰωάννης καὶ ὁ ἰατρός, ἀκολουθούμενοι ὑπὸ τοῦ Ὁβραῖ καὶ τῆς μίς Δάβεν, κατέβησαν τὴν κλίμακα, πλῆθος ἀνθρώπων συνθηροισμένων εἰς τὸν κήπον ἀφαιροῦσι τοὺς πῖλους καὶ τοὺς σκούφους των καὶ σείουσιν αὐτοὺς εἰς ἀποχαιρετισμὸν. Ἡ γλῶσσα τοῦ Σιρ Ἰωάννου μένει κολλημένη εἰς τὸν λάργυγά του, καὶ ὁ βαρωνέτος παραίτεται τοῦ λόγου του. Νομίζει δὲ μάλιστα φρόνιμότερον ν' ἀρκεσθῇ εἰς σιωπηλὰς χειραψίας. Ὅσοι θέλουσι ν' ἀσπασθῶσι τὴν χεῖρά του, ὁ Πρόσπερος, ὁ νέος του ἀδελφός, ἡ γηραιά των μήτηρ, πάντες εἰσὶν ἐλεύθεροι· ὁ Σιρ Ἰωάννης δὲν ἀνθίσταται πλέον. Ἐντούτοις ὁ Ὁβραῖ πιέζει τὴν Λουκίαν νὰ φθάσῃ εἰς τὴν μικρὰν θύραν τοῦ κήπου, ὅπου προσμένει ἡ ἄμαξα. Ἡ Ῥόζα καὶ ἡ Σπεράντσα, καὶ ὀλίγον περαιτέρω ὁ Βαττίστας κλαίουσιν ὡς βρούσις· μηχανικῶς δὲ σχεδὸν ἡ Λουκία εὐχαριστεῖ τὰς πτωχὰς γυναῖκας διὰ τὴν ζωηρὰν αὐτὴν ἐκδήλωσιν τῆς στοργῆς των, ἐνῶ ἐκεῖνοι φιλοῦσιν ἀδικόπως τὰς χεῖράς της καὶ τὰ ἐνδύματά της.

Τέλος πάντων ὁ Ὁβραῖ ἀναγκάζεται νὰ βλασφημήσῃ καὶ νὰ ὤθήσῃ τὴν ἀδελφὴν του ἐντὸς τῆς ἄμαξης. Ὁ δὲ Ἀντώνιος βοηθεῖ τὸν βαρωνέτον ν' ἀναβῇ ἐπίσης.

— Καλὸν ταξίδι, Σιρ Ἰωάννη! φωνεῖ ὁ ἰατρός. Buon viaggio, signorina! Φροντίσατε τὴν θυγατέρα σας!

Ἡ signorina μένει ἄφωνος καὶ βωβή· οὔτε μειδιᾷ, οὔτε χαιρετᾷ, ἀλλὰ βλέπει μόνον ἀτενῶς ἐπὶ τὴν ἀγαθὴν ἐκείνην μορφήν, ἥτις οὐδὲ νὰ μειδιάσῃ κἂν τολμᾷ, διότι αἰσθάνεται βάσκανον ὀφθαλμὸν ἀτενίζοντα ἐπ' αὐτήν. Ὁ ἡνίοχος κροτεῖ τὴν μάστιγα, οἱ περιεπτάμενοι φωνοῦσι μεγαλοφώνως «Σ' τὸ καλὸν!», ἡ βραεῖα μηχανὴ κινεῖται, καὶ ἡ ἀγαθὴ μορφή ἀφανίζεται. Ἡ Λουκία ἐγειρεται τότε ἀπὸ τῆς νάρκης της:

— Λοιπὸν φεύγομεν, πατέρα!

Καὶ χεῖμαρδὸς δακρύων καταλείβεται ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς της, ὡς ποταμὸς διαρρήξας τοὺς φραγμούς του. Ὁ Σιρ Ἰωάννης δὲν ἀνθίσταται πλέον· ἀναλύεται καὶ αὐτὸς εἰς δάκρυα, σφίγγει τὴν δυστυχῆ του κόρη εἰς τὰς ἀγκάλας του, καὶ πατὴρ καὶ κόρη ἀναμιγνύουσι τὰ δάκρυά των.

Ἐνῶ ταῦτα γίνονται ἐν τῇ ἄμαξῃ, ὁ Ὁβραῖ, καθήμενος ὀπισθεν, ἀνάπτει νέον σιγάρον, εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ καπνισθέντος.

Οἱ μέινοντες ὀπίσω ἴστανται ἐπὶ τῆς λεωφόρου, βλέποντες μακρονομένην τὴν ἄμαξαν, καὶ παρακολουθοῦντες αὐτὴν διὰ τοῦ βλέμματός, μέ-

χρις οὗ ἐγένετο ἄφαντος. Ὁ ἀτυχὴς Ἀντώνιος εἶχεν αἰμάσσουν τὴν καρδίαν, καὶ πολὺ ἐπεθύμει νὰ ρίψῃ τέλος τὸ προσωπεῖον. Ἀλλ' ἀναγκάζεται ἐν τούτοις, ν' ἀκούσῃ τὴν φλυαρίαν τοῦ δημάρχου καὶ τοῦ κόμητος οἵτινες ἐπέμειναν νὰ τὸν συνοδεύουσιν οἴκαδε. Ἐφθασε τέλος εἰς τὴν οἰκίαν του, ἔπεσεν εἰς τὴν κλίνην, καὶ — ὁ ἄνθρωπος εἶνε ἄνθρωπος πάντοτε — ἔκλαυσεν ὡς παιδίον.

[Ἔπιτα· συνέχεια]

## ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ

ἢ δημόσιος γραφεὺς.

Τοὺς ἔβλεπον δσάκις ἐτύγγανε νὰ διέρχωμαι ὑπὸ τὴν στοὰν τοῦ θεάτρου τοῦ Ἀγίου Καρόλου, ἢ παρὰ τὴν ὁδὸν τοῦ ταχυδρομείου, ἢ τῆς παραλίας, καὶ τὸ ὄμμα μου ἐπίπτε πάντοτε μετὰ συμπαθείας ἐπ' αὐτῶν. Τοὺς ἔβλεπον ριγοῦντας ὑπὸ τὴν παγερὰν πνοὴν τοῦ ἀνέμου, ἢ φλεγόμενους ἐκ τῶν καυστικῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, πάντοτε σιγηλοῦς, ἡρέμους, γαληναίους, μετὰ στωϊκῆς ἀπαθείας θεωροῦντας τὸ παρερχόμενον πλῆθος, ἢ ἐγκύπτοντας σοβαρῶς ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτῶν.

Ὁ δημόσιος γραφεὺς εἶνε βιοποριστικὸν ἐπάγγελμα ἄγνωστον παρ' ἡμῖν. Ἐν Ἑλλάδι οἱ σχετικῶς ἥττονος ἀγράμματοι, δσάκις ἔχουσιν ἀνάγκην νὰ γράψωσιν ἐπιστολὴν, ἀποτείνονται πρὸς τὸν συγγενῆ, τὸν φίλον, τὸν γείτονα ἐν ἀνάγκῃ, ἀλλ' οὐδέποτε ἐμπιστεύονται τὰ ἀπόκρυφα τῆς οἰκογενείας εἰς τὸν πρῶτον τυχόντα. Ὁ δημόσιος γραφεὺς, ὅστις ἤθελε τοποθετήσῃ τὴν τράπεζάν του ὑπὸ τὴν στοὰν τοῦ ταχυδρομείου, δεδῶσθω, ἢ ὑπὸ τὴν τῆς Μητροπόλεως ἐν Ἀθήναις, ἤθελεν ἔχει πελατεῖαν λίαν περιορισμένην, καὶ μόνον κέρδος τοὺς γέλωτας καὶ τοὺς χλευασμοὺς τῶν ἀγυιοπαίδων. Ἀλλ' ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσι τῆς Δύσεως, ὅπου ὑπὸ τὴν ψευδῆ τοῦ πολιτισμοῦ ἐπίχρωσιν κρύπτεται εἴη ἡ διαίρεσις τῆς κοινωνίας εἰς φυλάς προνομιοῦχους ἢ μὴ καὶ διακεκριμένους ἀλλήλων, ὡς ἐν τῇ παλαιᾷ Αἰγύπτῳ, ἢ ἀμοιβαίᾳ πίστις ὑπάρχει καὶ ἐξαστεῖται ἐν ἑκάστη τῶν φυλῶν τούτων καὶ ἰδίᾳ ἐν τῇ μάλλον περὶφρονουμένη, τὰ μέλη τῆς ὁποίας συννοεῖ λεληθότως ἐν ἀδελφότητι ἢ κοινῇ δυστυχίᾳ. Καὶ ὁ πτωχὸς χειρῶναξ, ὁ ἀνάγκην ἔχων νὰ γράψῃ πρὸς ἀπόντα συγγενῆ ἢ φίλον, πορεύεται ἀδιστακτικῶς πρὸς τὸν δημόσιον γραφεὴ, καὶ μερίζεται μετ' αὐτοῦ τὸν ὀλίγον ἄρτον, ὃν ἐκέρληψε διὰ τοῦ ἰδρώτος, παρέχων ἐργασίαν εἰς τὴν συνάδελφόν του παρίαν.

Σύντριμμα ἐλεεινὸν πολυπλάγκτου βίου συνήθως ὁ δημόσιος γραφεὺς, ἐκλέγει τόπον πρὸς ἐνάσκησιν τοῦ ἔργου του, καὶ ἐγκαθίσταται ὅπου ἂν εὖρη ἐνὸς τετραγωνικοῦ μέτρου χώρον, ὅπως τοποθετήσῃ τὴν τράπεζαν καὶ τὴν ἔδραν, μόνα αὐτοῦ ἐφόδια. Ἡ τράπεζα καλύπτεται ἐνίοτε ὑπὸ τεμαχίου ἐριούχου, ὅπερ ὑφιστάμενον καθ' ἑκάστην

τὴν ἐπήρειαν τοῦ εὐμεταβάτου κλίματος διήλθεν ὄλην τῶν χρωμάτων τὴν κλίμακα, καὶ ἀπέκτησε ἰδίαν, ἀόριστον χροιάν. Ἐπὶ τῆς τραπέζης κείται παλαιὰ καὶ εὐρωτιῶν μελανοδοχεῖον καὶ τινες γραφίδες. Ἐνίοτε, ἀλλὰ σπανίως, ἐξήρτηται ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πολυμαθεστέρου πινακίς, φέρουσα τὴν ἐπιγραφὴν *on écrit en français*. Τοῦτο ὅμως εἶνε μᾶλλον ματαίᾳ πολυμαθείας ἐπίδειξις ἢ μέσον τελεσφόρον πρὸς ἄγραν πελατείας. Φιλόσοφος ὁ πτωχὸς γραφεὺς, γινώσκει καλῶς ὅτι πρὸς τὴν τράπεζαν αὐτοῦ δὲν θὰ προσέληθαι οὐδ' ἢ ἐπὶ τεθρίππου ἐποχουμένη μακρησία, οὐδ' ὁ κομψὸς καὶ μευρωμένος καλλωπιστής, οὐδ' ὁ εὐτραφὴς κεφαλαίουχος. Ἐκεῖνοι ζῶσι καὶ κινουῦνται ἐντὸς ἀνωτέρας σφαίρας, ὁπόθεν βεβαίως δὲν θὰ τοὺς ἐλκύσῃ ἡ εὐρωτιώδης τοῦ μανδύου του ὁσμῆ, δυσχερέστως πλήττουσα τοὺς ἀριστοκρατικούς αὐτῶν ῥώθωνας. Πελάται αὐτοῦ εἶνε οἱ ζῶντες καὶ συναλλασσόμενοι ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ συνοικίᾳ, ἐν τῇ αὐτῇ ὁδῷ, παρὰ τὸ αὐτὸ πεζοδρόμιον ἢ χονδρὰ ὁπωρόπωλις, ἧς ὁ υἱὸς ὑπηρετεῖ ἐν τῷ στρατῷ, ἢ ἐπαρχιώτις τροφὸς, ἧς ὁ σύζυγος ἀπέμεινεν εἰς τὸ βάθος τῆς ἐπαρχίας, ὁ σκυτοτόμος, ὁ πρὸ καιροῦ ἀναμμένων παρ' ἀμελοῦς θαμῶνος τὴν ἀντιμισθίαν τῆς ἐργασίας του, ὁ νεαρὸς μαθητευόμενος τοῦ κροσπώλου, ὅστις ἔχει ἀνάγκη νὰ γράψῃ πρὸς τὴν ἐρωμένην βράπτριαν καὶ νὰ παραπονηθῇ διὰ τὴν ψυχρότητα, μεθ' ἧς τὸν ὑπεδέχθη τὴν προτεραίαν.

Ὁ δημόσιος γραφεὺς ἔχει ἰδιαιτέρον τινα ἐν τῇ μορφῇ τύπον. Ἄγνωσθ' ἂν καὶ ἄλλοι παρετήρησαν τοῦτο, ἀλλ' ἐγὼ ἐπέισθην πρὸ καιροῦ περὶ τῆς ἐξῆς ἀληθείας, ὅτι ἐπαγγελμάτων τινῶν ἢ ἐξάσκησης δίδωσιν εἰς τὴν μορφήν καὶ τὸ σῶμα ἐν γένει ἰδιαιτέρον τινα τύπον, ἀόριστόν τι γνώρισμα, ἐξ οὗ δύναται τὸ δξυδερκὲς βλέμμα νὰ εἰκάσῃ ἐκ πρώτης ὄψεως τὸ ἐπάγγελμα. Ὁ ψάλτης τῆς ἐκκλησίας, ὁ θυρωρὸς, ὁ δικαστικὸς κλητὴρ, ὁ τοκογλύφος ἔχουσι τὴν αὐτὴν ἔκφρασιν τῆς μορφῆς ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ. Διέτρεξε πολλάκις τὰς ἀγυῖας πάσας, τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς ρύμας τῆς Νεαπόλεως, καὶ πανταχοῦ ἀπήντησα, πλὴν ὀλίγων ἐξαιρέσεων, τὸν αὐτὸν τύπον τοῦ δημοσίου γραφεῖος· αἱ φυσιογνωμίαι παρήλασσον· ὁ τύπος ἔμεινεν ὁ αὐτός. Ἐξαιρέσει τῆς στοχῆς τοῦ Ἀγίου Καρόλου, ὅπου ὡς ἐκ τοῦ κεντρικοῦ τῆς θέσεως καὶ τοῦ ἀριστοκρατικοῦ τῆς συνοικίας εὐρίσκονται ἐγκατεστημένα τὰ σχετικῶς εὐπροπέστερα τοῦ γένους ὑποδείγματα, εἰς πάντα τ' ἄλλα μέρη τοιοῦτός τις ἐστὶν ὁ τοῦ δημοσίου γραφεῖος τύπος. Εἶνε μετῆλιξ συνήθως, ἐνίοτε γέρον, σπανίως νέος. Ἡ νεότης, πλανωμένη ἐκ τῶν ἀπατηλῶν ὀνείρων, καὶ πεποιθὴ ἐπὶ τὴν ἰδίαν ῥώμην, ἀποστέρει ὑπερηφάνως τὴν δουλικὴν θητείαν τοῦ τοιούτου ἐπαγγέλματος, μὴ ἀποκτήσασα ἔτι τὴν ἐγκαρτέρησιν καὶ τὴν ἀγόγγυστον ὑποταγὴν τοῦ γήρατος, συνειθίσαντος ἐν τῷ βιω-

τικῷ σάλῳ. Εἶνε βραχύσωμος, ὠχρὸς, ἰσχνὸς, ἀείποτε σχεδὸν κεκυφώς. Φέρει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς πῖλον καστόρειον, κυλινδρικόν, ἐρρυτιδωμένον ὡς παρειὰν γραῆς, ὅστις, μαστιζόμενος τὸν χειμῶνα ὑπὸ τῆς βροχῆς καὶ πυρακτούμενος τὸ θέρος ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ἀπέκτησε χροιάν ἐρυθρωπὴν, ἀλλόκοτον, φαντασιώδη, καὶ ὅστις ἀπολέσας τὸ τρίχωμα εἰς τινα μέρη, δεικνύει γυμνὸν τὸ δέρμα ὡς ψωραλέος κύων. Ἄν ἐρωτήσῃς βράπτην τινα πότε εὐρέθῃ ὁ συρμὸς τοῦ πολυπτύχου καὶ σητοβρώτου μανδύου, τοῦ καλύπτοντος τοὺς ὄμους αὐτοῦ, ἐκεῖνος θὰ σοὶ ἀπαντήσῃ κεχνηδὸς καὶ προσβλέπων σε ἐν ἀπορίᾳ· ταυτὸν ὡς ἂν ἠρώτας γεωγράφον πότε εὐρέθῃ τὸ πρῶτον ἢ θάλασσα. Ὁ μέλας λαϊμοδέτης, ὅστις περιβάλλει τὸν τράχηλον αὐτοῦ, εἶνε πολλάκις εὐσεβὲς πρόσχημα, ὅπως ἀποκρυβῇ ἢ παντελῆς στέρησις τῆς βάσεως τοῦ ἱματισμοῦ. Τὸ λοιπὸν μέρος τῆς ἐνδυμασίας δὲν εἶνε ὑποχρεωτικῶς τὸ αὐτὸ, ἀλλὰ κατὰ βούλησιν. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅμως ὅτι τὰ λοιπὰ ταῦτα ἱμάτια, ἀνόμοια πρὸς ἄλλα, καὶ μέλη οἰκογενειῶν διασπαρμένον, ἀλλάξαντα πλείστου κυρίους, περιπεσόντα ἀπὸ παλαιοπώλου εἰς παλαιοπώλην καὶ καταντήσαντα ἐπὶ τέλους νὰ καλύψωσι τοῦ γραφεῖος τὰ λιπόσαρκα μέλη, εἰςὶ βέβαια ὅτι θὰ πέσωσι πρότερον εἰς ῥάκη, πρὶν ἢ ἐγκαταλίπωσι τὸν ὕστατον κύριόν των.

Πᾶσαν πρώϊαν ὁ δημόσιος γραφεὺς, ὄρθριος πάντοτε, πορεύεται ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ εὐρίσκων τὴν τράπεζαν ἐκεῖ ὅπου ἀφ' ἐσπέρας τὴν ἄφησε βέβαιος ὅτι δὲν θὰ σκανδαλίση τὴν πλεονεξίαν τοῦ νυκτερινοῦ λωποδύτου, ἐγκαθιδρύεται παρ' αὐτὴν καὶ ἀναμίνει τὴν πελατείαν. Τὰ μέρη, ὅπου συνήθως ἐδρεύουσιν, εἶνε ὅσα ὠνόμασα ἐν τῇ ἀρχῇ· ἀλλὰ πλὴν τούτων καὶ ἀλλάχου ἐγκαθίστανται πολλοὶ, οἷον παρὰ τὸ Μουσεῖον, εἰς τὸ τμήμα τοῦ Πενδίνου, εἰς τὸ τοῦ Λιμένος, εἰς τὰ κέντρα τέλους τῶν μᾶλλον πολυανθρώπων συνοικιῶν. Ἐκεῖ μένουσιν ἐν σειρᾷ καθεζόμενοι καὶ περιμένοντες. Εἰς αὐτῶν τρίβει τὰς χεῖρας, ἄλλος ἐκμυζᾷ τὴν πηλίνην καπνοσύριγγά του, ἕτερος χαράσσει ἀραβουργῆ καλλιγραφικὰ συμπλέγματα ἐπὶ φύλλου χάρτου, καὶ τις δξύνει τὸν κάλαμον διὰ τοῦ μαχαϊριδίου. Τῆς ἡμέρας προϊούσης, προσέρχονται οἱ θαμῶνες κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἤττον σπάνιοι. Πλησίον τοῦ γραφεῖος παρακαθίζει τότε ὁ ἀπλοϊκὸς ἐργάτης, ὁ πρὸς ἀπάντα γράφων φίλον, ἢ γηραιὰ μήτηρ, ἢ γράφουσα πρὸς τὸ τέκνον, ἢ νέα κόρη, ἢ γράφουσα πρὸς τὸν μνηστῆρα. Εἶνε ἀπερίγραφτος ἢ ἐπισημότης, ἢ ἀναλαμβάνει ἢ φυσιογνωμία τοῦ γραφεῖος κατὰ τὴν ἐξάσκησιν τῶν ὑψηλῶν αὐτοῦ καθηκόντων. Κύπτων ἐπὶ τοῦ ἐνώπιον αὐτοῦ κειμένου χάρτου, ἀκούει μεθ' ἑραῆς προσοχῆς τοὺς λόγους τοῦ ἐπιστέλλοντος, καὶ ἔπειτα γράφει αὐτοὺς φράσιν πρὸς φράσιν. Αἱ ἀφελεῖς καὶ ἄξεστοι περίοδοι τοῦ ἀνθρώπου τοῦ λαοῦ ἐξευγενίζονται ὑπὸ τὸν κάλαμον τοῦ γρα-

φρέως, και ἀποκτῶσιν ὕρος συμφωνώτερον πρὸς τὴν γραμματικὴν καὶ τὴν σύνταξιν, ἐνίοτε δὲ καλλύονται καὶ μὲ ῥητορικὰ ἄνη, ὁσάκις ὁ γράφων ἔτυχε κατὰ τὴν νεότητά του ἀγωγῆς κάπως ἐπιμελημένης, ἢ ἐξήσκησέ ποτε τοῦ διδασκάλου τὸ ἐπάγγελμα. Μετὰ τὸ πέρασ ἀνγκινώσκει τὴν ἐπιστολὴν μετ' ἐμφάσεως, φροντίζων νὰ μεταφράζη εἰς τὴν διάλεκτον τὰ μέρη, ὅσα ὁ πελάτης δὲν κατορθοῖ νὰ ἐννοήσῃ. Ἡ ἀμοιβὴ αὐτοῦ εἶνε γλίσχος, περιοριζομένη εἰς τινὰ σόλδια δι' ἐκάστην ἐπιστολὴν, καὶ μόνον ἐλπίζει νὰ φιλοδωρηθῇ γενναιότερον ἐκ τοῦ ἐπιστολογράφου ὅταν ἡ ἐπιστολὴ πραγματεύεται εὐφρόσυτον ὅπως δῆποτε θεμα. Μετὰ τοῦτο μένει ἐπὶ τῆς ἔδρας του ἀκίνητος καὶ ἐξακολουθεῖ θεώμενος ἀπαθῶς τοὺς παροδίτας. Ἐνίοτε ἡ ἀκίνησις αὐτοῦ εἶνε μακρὰ καὶ παρατεταμένη· φαίνεται χονδροειδὲς λίθινον ἄγαλμα, τοποθετηθὲν ἐκεῖ, καὶ ἐκεῖ μεῖναν. Ὁ ποικίλος θόρυβος τῆς ζωῆς τῆς μεγαλοπόλεως, ἥτις ἀνακκάται κύκλω αὐτοῦ, φαίνεται μηδόλως ταρασσων τὴν ἀκοήν του. Δὲν τὸν πτοεῖ, δὲν τὸν ἐνδιαφέρει τῆς κοινωνίας ὁ ὄργασμός· δὲν προσέχει εἰς τὰς μεγαλοπρεπεῖς ἐπιδείξεις τῶν μεγάλων. Δὲν τὸν ἐκθαμβοῖ ἡ ἀπαστράπτουσα ἐπωμὶς καὶ τὸ κλαγγάζον ξίφος τοῦ στρατιωτικοῦ, δὲν νεύει ἐρωτοτρόπως πρὸς τὴν νεορὰν ἐργάτιδα, ἥτις δύο βήματα πρὸ αὐτοῦ δένουσα τὴν περικνημίδα, δεικνύει τὴν εὐτονον καὶ παχεῖαν κνήμην. Ἄλλοτε, κατὰ τοὺς ἐρήθους αὐτοῦ χρόνους, ἐπλανήθη ἴσως ὑπὸ τῶν ὀνείρων, καὶ ἀφῆκεν ἴσως νὰ κηλήσῃ τὴν ψυχὴν του τὸ φάσμα τοῦ πλούτου, τοῦ ἔρωτος, τῆς δόξης. Ἄλλὰ τώρα, κατασυντριβὴς ἐν τῇ ἀνίσω πάλῃ, ἀφοῦ ἀπόλεσε μίαν πρὸς μίαν τὰς ἐλπίδας, ἀπεσύρθη αἰμάσσων καὶ ὑπέκων εἰς τὴν Μοῖραν, ἀνέλαβε τὸ πεζὸν αὐτοῦ ἐπάγγελμα, μηδόλως παθαινόμενος ἐκ τῶν τῆς πέρξῃ κοινωνίας ἐντυπώσεων, καὶ μόνον μεριμνᾷ ὅπως κερδήσῃ διὰ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ τὴν πενιχρὰν τροφήν, καὶ διανύσῃ ὅσον τὸ δυνατὸν ἀπονώτερον τὸν ὑπολειπόμενον δύσβατον καὶ σχολιὸν τῆς ζωῆς δρόμον. ὦ! τίς οἶδε ὅποσα καὶ ὁποῖα σκέπτεται ἡ πολὺ ἐκείνη κεφαλή τοῦ πτωχοῦ γραφέως, καθ' ἣν στιγμὴν ἀναμασᾷ τὸ λιτὸν πρόγευμά του, συνιστάμενον εἰς τεμάχιον ἄρτου καὶ τινος ὀπώρας! Ὅποια μακρὰ καὶ ποικίλη ἄλυσις σκέψεων διέρχεται διὰ τοῦ νοῦ αὐτοῦ κατὰ τὰς παροδικὰς ἐκείνας τῆς βέμβης στιγμάς! Ὑποβόλεις εἰς τὴν μεγάλην σκηνὴν τῆς ζωῆς, εἶδε τόσα δράματα, τόσας κωμωδίας πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ διαδραματισθείσας. Πόσων μυστικῶν φοβερῶν εἶνε κάτοχος, πόσων παρὰδόξων ἐπεισοδίων ἔσχε γνῶσιν, ἀφότου ἤρξατο ἐξασκῶν τὸ περιφρονούμενον ἔργον του! Πόσων ἄρὰ γε συγκινητικῶν σελίδων ἐγένετο ἐν ἀγνοίᾳ ἀφανῆς καὶ ἀνώνημος συγγραφέως. Πόσας ἀγωνίας μητρὸς, πόσων στοργῆν, πόσων πάθος, πόσας δρμάς θερμοῦ ἔρωτος διηρμήνευσεν ὁ κάλαμός του! Ἐξωκειώθη

πολὺ μετὰ τοῦ δράματος τῆς ζωῆς, γνωρίζει λίαν ἐκ τοῦ σύνεγγυς αὐτὴν, ὥστε νὰ μὴ ταρασσηται πολὺ ἐκ τοῦ θορύβου καὶ τῶν περιπετειῶν τῆς.

Περὶ τὴν δειλὴν, ὅτε τῆς ἡμέρας τὸ φῶς ἀρχίζει νὰ ἐλαττοῦται, ὁ γραφεὺς, κλείων ἐντὸς τοῦ σύρτου τῆς τραπέζης τὸ μελανοδοχεῖον καὶ τὰς γραφίδας, παραδίδει τὴν ἔδραν πρὸς φύλαξιν εἰς τὴν παρακείμενον παντοπόλῃν, καὶ ἀπέρχεται ἀποσυρόμενος εἰς τὴν τρώγλην του, εὐτυχῆς ἂν κατώρωσε νὰ ἐξοικονομήσῃ τὸ γευμά του. Τίς οἶδε δὲ ποσάκις μετὰ ματαίαν προσδοκίαν, ἀπεσύρθη τὸ ἔσπερας ἐκ τῆς θέσεώς του, τρέμων ἐκ τοῦ ψύχους καὶ νῆστις! καὶ τίς οἶδε πόσους σπαραγμοὺς ἠσθάνθη ἐν τῇ καρδίᾳ ὁ ἀφανῆς ἐκεῖνος τῆς ἐργασίας μάρτυς, ἂν ἐκ τοῦ κέρδους τῆς ἡμέρας προσεδόκα νὰ διαθρέψῃ τὴν λιμώττουσαν οἰκογένειάν του, ἥτις ἐνκωνίως περιέμενε τὴν ἐπάνοδόν του!

Ἐνίοτε τράπεζά τις μένει κενὴ πρὸς καιρόν· ὁ ἰδιοκτήτης αὐτῆς δὲν φαίνεται ἐπὶ τινος ἡμέρας. Οἱ συνάδελφοί του σχολιάζουσι τοῦτο συνδιαλεγόμενοι καὶ εἰκάζουσι ὅτι ἀσθενεῖ. Ἄλλ' ἡ ἀπουσία παρατείνεται ἐπὶ πολὺ, καὶ τέλος μίαν ἡμέραν διασπείρεται ἡ φήμη ὅτι ἀπέθανεν. Ἄλλος τότε διαδέχεται αὐτὸν εἰς τὴν θέσιν του· ἄλλος τις παρίας τὸν ἀνακληροῖ, καὶ ζητεῖ μετὰ προθυμίας ν' ἀποκτήσῃ τὴν ὀφρανησιεῖταν πελατεῖαν. Οἱ συνάδελφοί του ὀμιλοῦσι μετὰ συμπαιθείας περὶ τοῦ τεθνεώτος ἐπὶ τινος ἡμέρας. Βραδύνας τις πελάτης ἐρωτᾷ ἐνίοτε περὶ αὐτοῦ καὶ μανθάνει μετ' ἀπορίας τὸν θάνατόν του. Ἐπειτα οὐδεὶς τὸν ἐνθυμεῖται πλέον, λησμονεῖται ἐντέλως.

Τὸ μέλλον διὰ τὸν πτωχὸν γραφέα εἶνε λυπηρόν. Τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ, ἀναγκαῖον σήμερον, ὁπότε τὸ δῶρον τῆς μαθήσεως δὲν ἐπέξετάθη μέχρι τῶν τελευταίων τῆς κοινωνίας στρωμάτων, θὰ καταστῇ ἄχρηστον καὶ ἀκερδές, ὅταν ἡ αἴγλη τοῦ πολιτισμοῦ ἐπιλάμψῃ ἐν πάσῃ αὐτῆς τῇ λαμπρότητι, καὶ φωτίσῃ τὰ σκοτεινὰ καταγώγια, καὶ ἀνοίξῃ τόσων μυριάδων ἀναλφabethῶν τὰ ὄμματα πρὸς τὸ ἀνέσπεριν τῆς ἀληθείας φῶς. Αἱ τάξεις τῶν δημοσίων γραφέων θ' ἀρχιωθῶσι τότε ἡμέραν παρ' ἡμέραν. Οἱ προσδύτεροι θὰ καταφύγωσιν εἰς τῆς φιλανθρωπίας τὰ ἄσυλα καὶ θὰ περάνωσιν ἐκεῖ τὰς ἡμέρας τῆς σκοτεινῆς αὐτῶν ζωῆς. Ὅταν δὲ καὶ ὁ τελευταῖος αὐτῶν ὑπὸ τοὺς βαρεῖς θόλους τῆς στοᾶς τοῦ Ἁγίου Καρύλου, ἀργὸς ἀπὸ πολλῶν ἡμερῶν καὶ νῆστις, περιπτύσσων τὸν εὐρὸν αὐτοῦ καὶ παλαιὸν μανδύαν, κλίνη τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ ἐξενέγκῃ τὸν τελευταῖον στεναγμόν, τότε θὰ ἐκλίπῃ ὀλοτελῶς ἡ γενεὰ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς κοινωνίας.

Ὁμοῦ μετὰ τοῦ ἀτόμου τότε θὰ ἐκλίπῃ καὶ τὸ γένος, θὰ ἐκλίπῃ καὶ ὁ τύπος.

Ἐν Ῥώμῃ, κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1880.

ΧΑΡ. ΑΝΝΙΝΟΣ